

System Profilaktyki i Opieki Nad Dzieckiem i Rodziną

Gminy Szczawin Kościelny

Na lata 2008- 2013

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których one nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Od dnia 01.05.2004 roku pomoc społeczna funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.).

Główny cel pomocy społecznej to wsparcie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie w miarę możliwości do ich życiowego usamodzielnienia, umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocy w rodzinie.

Do zadań własnych gminy charakterze obowiązkowym należy tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Zmieniający się stale system pomocy społecznej pomimo szerokiego wachlarza ustaw wymaga od osób zajmujących się profesjonalnym pomaganiem ciągłego zdobywania wiedzy oraz praktycznych umiejętności w niesieniu pomocy jednostkom słabszym, które z różnych względów, częstokroć niezależnych od samej jednostki, znalazły się z konieczności w sytuacji, gdzie jedyną alternatywą jest korzystanie z pomocy instytucjonalnej.

Pomoc instytucjonalna jest związana z ogromnym spektrum świadczeń i usług, do których zalicza się wsparcie finansowe w rodzinie i jednostce o podłożu emocjonalnym, gdzie podzielenie się z problemem z drugą osobą stanowi, równie istotny aspekt jak wsparcie materialne.

Wiele działań naprawczych powodujących określone efekty wymaga szczególnego rozpoznania problemów jednostki i rodziny. Od skuteczności wszelkiego rodzaju planów ukierunkowanych na poprawę jakości życia wielu rodzin zależy bardzo wiele, a nader wszystko zdolność jednostki do przekazywania pozytywnych wzorów następnym pokoleniom.

Problematyka związana z szeroko rozumianą profilaktyką i opieką nad dzieckiem i rodziną jest zagadnieniem niezmiernie istotnym dla wszelkiego rodzaju instytucji, które zajmują się wspomaganie rodzin. Stworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną jest zadaniem bardzo trudnym z uwagi na szeroki wachlarz problemów społecznych. Ważnym zagadnieniem jest tu praca zespołowa mająca na celu bardziej profesjonalne wdrażanie rozwiązań systemowych.

W polityce społecznej sprawy dziecka traktuje się z wielką uwagą. Dzieje się to tak, gdyż dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się przede wszystkim na ochronie praw, wyrównaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka i różnych zagrożeń życiowych. Mimo wysiłków społeczeństwa, sytuacja dzieci i rodzin w naszym kraju jest daleka od stanu zadawalającego. Szansą na poprawę tego stanu rzeczy jest budowa lokalnych systemów profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. System Profilaktyki i Opieki nad dzieckiem i rodziną został opracowany zgodnie z art.17 ust.1 pkt 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r o pomocy społecznej. Dokument ten ma wzmocnić pozycję dziecka i rodziny na terenie gminy.

W systemie opieki nad dzieckiem i rodziną definiowanym jako obszary usług społecznych, których zadaniem jest tworzenie możliwości i poprawa warunków optymalnego rozwoju dziecka, wspieranie funkcjonowania rodziny oraz wyrównywanie dysfunkcji w zachowaniu osób bądź w sytuacjach społecznych tradycyjnie rozróżnia się opiekę nad dziećmi o specjalnych potrzebach, tj. dziećmi z różnego rodzaju dysfunkcjami i zaburzeniami rozwojowymi oraz opiekę nad dziećmi i młodzieżą z problemami psychospołecznymi, włącznie z osobami uzależnionymi i pozostającymi w konflikcie z prawem.

Do najważniejszych elementów charakteryzujących kierunki zmian większości systemów opieki nad dzieckiem i rodziną należą:

- zachowanie równowagi między ochroną dziecka a utrzymaniem rodziny,
- respektowanie punktu widzenia rodziców,
- model negocjacyjny jako zasada pracy z rodzinami dzieci o specjalnych potrzebach,
- zwracanie uwagi na kwestię praw dziecka,
- troska o zachowanie właściwych proporcji.

Rodzicielstwo uznawano dotąd za izolowany i jednokierunkowy proces ograniczający się do wychowywania dzieci przez rodziców. Nowe osiągnięcia psychologii dowiodły, że rodzicielstwo to przede wszystkim proces

dwukierunkowy i cyrkularny. Wpływ rodziców na dzieci, w zależności od cech dziecka, może być różny. Podobnie efekty poszczególnych działań rodzicielskich są funkcją temperamentu dziecka.

W opiece nad dziećmi powinno uwzględniać się dziecko i rodziców jako indywidualne jednostki, a także cały system rodzinny jako środowisko.

Kwestia rodziny i dziecka w polityce społecznej

Rodzina i dziecko stanowią zasadnicze kwestie w polityce społecznej. Działalność na rzecz rodzin dotyczy wyrównywania pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzenie im równych szans oraz asekurowania w obliczu ryzyka życiowego. Działania podejmowane na rzecz dzieci mają przede wszystkim na celu ochronę ich praw, wyrównywanie ich szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń.

Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją jako podstawową komórkę społeczną składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz biorąc, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów jak: wspólne zamieszkanie członków, wspólne nazwisko, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka, jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia rodzinnego, domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między małżonkami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne

zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieuświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom wobec dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się alkoholizm, narkomanię, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Dziecko podobnie jak rodzina nie posiada jednoznacznej definicji. Wg kodeksu cywilnego to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała pełnej zdolności do czynności prawnych. W kodeksie karnym nieletnim jest dziecko do ukończenia 17 roku życia. Dzieci do 13 roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat.

Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18 roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego, wówczas dziewczyna, zawsze za zgodą sądu opiekuńczego, może uzyskać pełną zdolność do czynności prawnych po ukończeniu 16 lat). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletniości, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

Regulacje prawne Rodziny i dziecka.

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim jak i międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji, a odnoszących się do rodziny, znajduje miejsce w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym. W dokumencie tym unormowano problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są Kodeks karny, cywilny, postępowania cywilnego i pracy. Pierwszy z nich zakłada ściganie z urzędu przestępstw [przeciwko rodzinie, do których zalicza się: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka. Natomiast Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego. Kodeks postępowania cywilnego z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw opieki społecznej organu gminy lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z nich jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, której art.16 stanowi, że rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i państwa.

Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt 16 pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Mówi on iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej

ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Innym aktem prawnym zapewniającym ochronę rodzinie jest uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny. W dokumencie tym zapisane jest m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, czyli prawo każdego do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci według własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

Problematyka rodzinna podejmowana jest także w Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet. W dokumencie tym, w określeniu prawa kobiet do równouprawnienia i partnerstwa podkreślono m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Część artykułów Konwencji pozostaje w bezpośrednim związku z rodzinnymi funkcjami kobiety ukierunkowanymi na wzmocnienie społecznego statusu rodziny.

Kolejnym dokumentem międzynarodowym będącym zarazem najważniejszym aktem prawnym regulującym prawa dziecka jest Konwencja o Prawach Dziecka. Jej postanowienia dotyczące dziecka urodzonego, które nie ukończyło 18 roku życia, obejmują prawa cywilne, prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania, prawo do wychowywania w rodzinie i kontaktów z rodzicami, prawa socjalne oraz kulturalne i polityczne. Konwencja ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielny podmiotem, wymagającym ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną szczególnej opieki i ochrony prawnej posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania dziecka i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Tworząc system ochrony dziecka, kierowano się zasadą dobra dziecka (wszystkie działania podejmowane są w najlepiej pojętym interesie dziecka), zasadą równości (wszystkie dzieci, niezależnie od ich cech: koloru skóry, płci i narodowości mają być równe wobec prawa), zasadą poszanowania praw i odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój i wychowanie dziecka (ochronie podlega autonomia rodziny i prawa obojga rodziców do decydowania o sprawach dziecka) oraz

zasadą pomocy państwa w zabezpieczeniu odpowiednich warunków socjalnych i zdrowotnych rodziny.

Jeszcze innym aktem prawnym zapewniającym ochronę dziecku jest Europejska Konwencja o Przystosowaniu Dzieci. Ma ona zastosowanie do dzieci, które w momencie przystosowania nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Dokumentem na rzecz praw dziecka jest także Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego, która zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Rodzina i dziecko są również chronione w ustawodawstwie Unii Europejskiej. Prawny zapis ochrony rodziny i dziecka znajduje się w wyżej wymienionych aktach prawnych międzynarodowych oraz konstytucjach poszczególnych państw członkowskich. Istnieją poza tym wspólnotowe akty wtórne dotyczące równego traktowania kobiet, które zwracają uwagę na konieczność godzenia życia zawodowego z rodzinnym oraz na szczególną ochronę kobiet w ciąży i w okresie macierzyństwa.

Diagnoza sytuacji dziecka w Gminie Szczawin Kościelny.

Diagnoza opiera się na danych liczbowych z 2004, 2005, 2006 roku w celu otrzymania zbliżonego rzeczywistego obrazu problemów dotyczących rodziny i dzieci. Analiza odzwierciedla problemy oraz daje obraz tendencji malejących i rosnących w tym zakresie na terenie działania ośrodka.

1. Zagrożenia i propozycje rozwiązań.

Diagnoza zagrożeń dotyczących dzieci i rodzin na terenie gminy jest bardzo ważnym elementem określającym zasadnicze problemy w wyniku czego określili się kierunki działania. Z przeprowadzonej analizy wyłoni się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Bariery

Dzieci i młodzież terenu Gminy Szczawin Kościelny natrafiają na bariery:

- bariery finansowe wynikające ze złej sytuacji materialnej rodzin (uniemożliwia to rozwój zainteresowań, wyjazdów na ferie, wakacje),
- dysfunkcyjność rodzin (brak wzorców i wsparcia ze strony rodziny),
- ograniczona liczba aktywnych form spędzenia czasu wolnego (brak aktywnych miejsc),
- ograniczone możliwości rozwijania zainteresowań i uzdolnień (Mała liczba zajęć pozalekcyjnych),

- niemożność znalezienia pracy po zakończonej edukacji,
- utrudniony dostęp do placówek prowadzących naukę języków obcych.

Problemy

Z w/w barier wynikają problemy związane z dziećmi i młodzieżą, które gmina musi rozwiązać znajdując odpowiednie warunki i możliwości.

Główne problemy to:

- niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodzin (brak właściwej opieki rodziców, mniejsza kontrola nad dziećmi),
- brak motywacji do nauki dzieci i młodzieży,
- opuszczanie zajęć szkolnych,
- sięganie po środki uzależniające (papierosy, alkohol, narkotyki),
- postępująca demoralizacja (brak poszanowania norm prawnych i społecznych- przestępczość nieletnich, agresja, przemoc, wulgarność, niski poziom kultury osobistej),
- brak zainteresowań(spędzanie wolnego czasu nie atrakcyjne).

Poprawa sytuacji istniejącej

Działania w zakresie sportu i wypoczynku:

- organizowanie różnych form aktywnego wypoczynku w czasie wolnym od nauki,
- dofinansowanie wypoczynku letniego i zimowego,
- zwiększenie liczby sportowych zajęć pozalekcyjnych,
- propagowanie aktywnych form wypoczynku poprzez organizowanie imprez sportowych (rajdy rowerowe, biegi itp.),
- tworzenie miejsc umożliwiających konstruktywne spędzanie czasu wolnego – świetlice, kluby,

- wyjazdy dzieci na basen Nauka pływania,
- tworzenie miejsc zabaw i placów zabaw dla dzieci.

Działania w zakresie poprawy stanu zdrowia i sprawności:

- zacieśnienie współpracy pomiędzy placówkami szkolnymi a placówkami ochrony zdrowia,
- przeprowadzanie systematycznych badań okresowych i profilaktycznych,
- zwiększenie dostępu do opieki medycznej, w tym specjalistycznej (pedagog, psycholog, logopeda, ortopeda),
- zapewnienie dostępu do opieki stomatologicznej,
- zwiększenie liczby pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych,
- prowadzenie zajęć korekcyjnych,
- zachęcanie do uprawiania sportu poprzez organizowanie imprez sportowych oraz zajęć sportowych,
- propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia,
- organizowanie dla dzieci młodzieży sobotnio-niedzielnego wypoczynku,
- zwiększenie dostępu do obiektów sportowych m, in. poprzez dowóz dzieci.

Działania w zakresie poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych:

- zwiększenie dostępu do rehabilitacji (poprzez umożliwienie dojazdu do placówek świadczących usługi w tym zakresie),
- udzielanie pomocy w uzyskaniu sprzętu rehabilitacyjnego,
- prowadzenie działań integracyjnych w środowisku lokalnym,
- prowadzenie indywidualnego nauczania,
- likwidowanie barier architektonicznych i komunikacyjnych.

Działania w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży:

- współpraca placówek oświatowych z przedstawicielami Policji w zakresie prowadzenia działalności informacyjnej i edukacyjnej na temat bezpieczeństwa i istniejących zagrożeń,
- organizowanie spotkań z rodzicami poświęconych tematyce bezpieczeństwa dzieci i młodzieży,
- zwiększenie nadzoru nad dziećmi w czasie pobytu w szkole (zwiększenie liczby dyżurów nauczycieli) oraz prowadzenie monitoringu terenów przyszkolnych przy współpracy z miejscową Policją,
- ewaluacja programu wychowawczego i profilaktycznego w zakresie bezpieczeństwa i dyscypliny uczniów w szkole,
- wzmocnienie kontroli miejsc sprzedaży napojów alkoholowych oraz zaostrzenie zakazu sprzedaży używek osobom nieletnim,
- zwiększenie liczby patroli policyjnych,
- zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa w drodze do i ze szkoły,
- zwiększenie nadzoru nad dziećmi i młodzieżą w godzinach wieczornych i nocnych.

Działania w zakresie wsparcia dzieci z rodzin ubogich:

- udzielanie dzieciom i młodzieży przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej wsparcia finansowego (przyznawanie stypendiów, dofinansowanie płatnych imprez, wypoczynku zimowego i letniego), rzeczowego (wyprawki szkolne, pomoc w uzyskaniu podręczników i przyborów szkolnych, odzieży) i w formie dożywiania,
- organizowanie zbiórek pieniężno-rzeczowych na rzecz dzieci pochodzących z rodzin ubogich,
- poszukiwanie sponsorów,
- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych rodziców.

Inne możliwości:

-pedagogizacja rodziców,
-utworzenie zespołów interdyscyplinarnych, -współpraca z PCPR w Gostyninie w celu konsultacji specjalistycznej.

2.Sytuacja dziecka w środowisku szkolnym.

Na terenie Gminy Szczawin Kościelny funkcjonuje Przedszkole Samorządowe w Szczawinie Kościelnym, Szkoła Podstawowa w Trębkach oraz Zespół Placówek Oświatowych w Szczawinie Kościelnym.

1.Przedszkole Samorządowe w Szczawinie Kościelnym	54 dzieci
2.Szkoła Podstawowa w Trębkach	89 uczniów
3.Zespół Placówek Oświatowych w Szczawinie Kościelnym	519 uczniów
w tym Gimnazjum w Szczawinie Kościelnym	238 uczniów
i Szkoła Podstawowa w Szczawinie Kościelnym	281 uczniów

Wszystkie szkoły posiadają dostęp do Internetu i prowadzą dożywianie uczniów. Szkoły te posiadają również sale gimnastyczne. Zespół Placówek Oświatowych w Szczawinie Kościelnym zatrudnia 2 pedagogów szkolnych (1 pedagog w szkole podstawowej i 1 pedagog w gimnazjum).W Szkole Podstawowej w Trębkach zatrudniony też jest pedagog . Placówki oferują swoim wychowankom zajęcia dodatkowe np. tematyczne koła zainteresowań, zajęcia sportowe. Według kadry pedagogicznej najpoważniejszym problemem jest ubożenie rodzin spowodowane bezrobociem i niskimi dochodami z podjętej pracy, także

niskimi dochodami z rolnictwa. To dotyka bardzo poważnie uczniów i szkołę. Odbija się to w postaci dysfunkcji w rodzinach, zaniedbania w domu rodzinnym, mnożą się uzależnienia, bezradność rodziców, przemoc w rodzinach, agresja i przemoc wśród rówieśników, wulgaryzm, sięganie po środki uzależniające (papierosy), brak zainteresowań uczniów, brak wzorców do naśladowania. Określając działania profilaktyczne i naprawcze konieczne jest przeprowadzenie na terenie szkół pedagogizacji rodziców w celu podniesienia ich umiejętności wychowawczych, zintensyfikowania działań w obszarze uzależnień oraz w zakresie agresji i przemocy, zapewnienia pomocy psychologicznej w szkołach, właściwego zagospodarowania czasu wolnego.

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży należy wskazać na konieczność zapewnienia szerszego dostępu do alternatywnych form spędzenia wolnego czasu m.in. poprzez zwiększenie zajęć pozalekcyjnych świetlic. Ponadto należy zwrócić uwagę na potrzebę zintensyfikowania działań profilaktycznych w obszarze uzależnień, zwiększenia świadomości rodziców co do ich odpowiedzialności za wychowanie i kształcenie dzieci oraz udzielanie pomocy uczniom w rozwiązywaniu problemów charakterystycznych dla okresu dojrzewania..

3.Sytuacja dziecka i rodziny w środowisku lokalnym.

Analiza sytuacji dziecka w środowisku lokalnym jest elementem postępowania diagnostycznego, które podobnie jak identyfikacja najważniejszych zagrożeń dotyczących dzieci i rodziny na terenie Gminy Szczawin Kościelny ma na celu określenie problemów i ewentualne kierunki ich rozwiązywania.

W celu otrzymania zbliżonego rzeczywistego obrazu problemów społecznych poddano analizie dane liczbowe w latach 2005-2006r.

Rodzaj dysfunkcji	2005 r.	2006 r.	2007 r.
Bezrobocie	100	260	145
Długotrwała lub ciężka choroba	-	20	40
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	59	71	71
Niepelnosprawność	30	35	52
Alkoholizm	25	8	10
Potrzeby ochrony macierzyństwa	20	9	-
Trudności do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	1	-
Przemoc w rodzinie	2	10	-
Zdarzenia losowe	2	2	5
Kłęsa żywiołowa	-	344	-

Analiza pozwala wychwycić zróżnicowanie w występowaniu poszczególnych problemów społecznych.

Natomiast liczba rodzin korzystających z pomocy w formie zakupu posiłku dla dzieci uczęszczających do szkół ciągle wzrasta. W 2005 roku z tej formy pomocy korzystało 237 dzieci, w 2006 roku 276 dzieci, a w 2007 roku 269 dzieci.

Następną kwestią, na którą należy zwrócić uwagę jest niepełnosprawność wśród dzieci. Organem orzekającym o niepełnosprawności dzieci jest Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Gostyninie.

**Liczba wydawanych orzeczeń o zaliczeniu do osób
niepełnosprawnych.
Osoby poniżej 16 roku życia z terenu powiatu Gostynin**

Wyszczególnienie	Liczba dzieci(osoby poniżej 16 roku życia)		
	2004	2005	2006
0-3 lat	26	26	17
3-6 lat	23	36	23
6-16 lat	58	75	79
Razem	107	137	119

Wg powiatowego zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gostyninie

Z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego w 2005 roku udzielono 208 świadczeń (60 świadczeń z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka do 5-ego roku życia i 148 świadczeń z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka powyżej 5 –tego roku życia), a w 2006 roku udzielono 317 świadczeń (w tym 52 świadczeń z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka do 5 –tego roku życia i 265 świadczeń powyżej 5-tego roku życia), a w 2007 r udzielono 270 świadczeń (w tym z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka do 5-ego r życia 23 i powyżej 247).

Przemoc w rodzinie może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. W rodzinach, w których panuje przemoc dzieci również narażone są na różne formy fizycznego, emocjonalnego wykorzystania. Dzieci żyjące w rodzinach , w których panuje przemoc dorastają w ciągłym poczuciu lęku i zagubienia, cechuje je niska samoocena, brak poczucia bezpieczeństwa i brak pewności siebie.

Posterunek Policji w Szczawinie Kościelnym prowadzi Niebieskie karty wynikające z przemocy w rodzinie w 2005 roku - 6, w 2006r – 8, w 2007 roku - 12, w chwili obecnej 2008 rok- 9

Jedną z poważniejszych kwestii społecznych będących powodem problemów osobistych i rodzinnych są uzależnienia : od leków, nikotyny, alkoholu. Prowadzą one do utraty zdrowia oraz rodzą takie problemy jak: przemoc, rozpad rodziny, przestępczość itp. Chłód, rygoryzm rodziców, obojętność, samotność dziecka, brak norm – prowadzą do deprawacji, która najczęściej przejawia się różnego rodzaju lękami, przeszkadzającymi w normalnym rozwoju osobowości.

Sprawami związanymi z problemem uzależnienia od alkoholu na terenie gminy Szczawin Kościelny zajmuje się Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

4.Zasoby

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie kwestii dziecka i rodziny są instytucje działające na terenie gminy. Największy wpływ na poprawę sytuacji dziecka i rodziny mają poniższe instytucje,

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Przedszkole Samorządowe w Szczawinie Kościelnym
Szkoła Podstawowa w Trębkach
Szkoła Podstawowa w Szczawinie Kościelnym
Gimnazjum w Szczawinie Kościelnym
Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

5.Podsumowanie diagnozy

W opracowaniu systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną opierano się na materiale analitycznym oraz przesłankach wynikających z ogólnopolskich dokumentów diagnostycznych i programowych i uznano, że działania mające na celu budowę lokalnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną należy zaplanować w obszarach:

- wspieranie rodziny
- poprawy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym

- poprawy stanu zdrowia –podejmowanie działań promujących zdrowy styl życia
- poprawy stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży

Są to cele strategiczne systemu.

Cele strategiczne, operacyjne i zadania

Cel główny –wspieranie rodziny

Cele szczegółowe

1.Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny

- systematyczne diagnozowanie warunków życia rodzin oraz potrzeb i oczekiwań dotyczących pomocy rodzinie.
- analiza i monitoring systemu wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji i zadań
- wypracowanie zasad współpracy wszystkich podmiotów w społeczności lokalnej działających na rzecz rodziny.

2.Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin.

- diagnozowanie i monitoring warunków życia rodzin
- budowanie zintegrowanego systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego, w tym utworzenie instytucji odpowiedzialnej za przyjmowanie sygnałów o sytuacji kryzysowej rodzin
- rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi członkami rodzin.

3.Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem

- obejmowanie opieką socjalną rodzin żyjących w trudnych warunkach materialnych
- zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich dożywiania w szkole , wyposażenia w podręczniki i pomoce szkolne.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań

*Rada Gminy i Urząd Gminy, szkoły, jednostki organizacyjne
samorządu gminnego*

Środki finansowe

*Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych:
rządowych, pozarządowych, programów celowych.*

Partnerzy

*Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze
szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.*

Cel główny- poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym

Cele szczegółowe

1. Wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych.

- wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży
- włączanie w proces dydaktyczny programów otwierających świadomość młodego pokolenia na możliwości indywidualnego rozwoju, twórczego działania oraz sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych, przedsiębiorczości i planowania kariery
- wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną dla młodzieży szkolnej (stypendia, zasiłki, dofinansowanie udziału w ofercie kulturalnej oraz wycieczkach dydaktycznych)

2. Wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych, podejmowanie działań na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych.

- stworzenie systemu usług wspierających proces edukacji uczniów niepełnosprawnych
- tworzenie warunków umożliwiających dostęp uczniów niepełnosprawnych do szkół ogólnodostępnych

3. Wzmacnianie systemu gwarantującego prawidłowy przebieg proces wychowania.

- kontynuowanie dotychczasowych działań z zakresu profilaktyki pierwszorzędowej wspierających wychowanie dzieci i młodzieży
- wspieranie idei wolnotariatu oraz innych form aktywności społecznej sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych i filantropijnych w stosunku do osób starszych i pokrzywdzonych przez los

4. Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem.

- zapewnienie w miarę możliwości uczniom i ich rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej
- inicjowanie programów edukacyjno-profilaktyczno-wychowawczych przeciwdziałającym zjawiskom patologii społecznej dzieci i młodzieży (uzależnienia, przestępczość, pasożytnictwo społeczne i inne)

- organizacja świetlic szkolnych i środowiskowych z uwzględnieniem współpracy tym zakresie z innymi podmiotami (np. parafia, stowarzyszenia)
- propagowanie działań z zakresu dalszego kształcenia i doradztwa zawodowego
- podejmowanie działań interwencyjnych stosunku do dzieci i młodzieży, u których rozpoznano symptomy nieprzystosowania społecznego.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań

Rada Gminy i Urząd Gminy, szkoły, jednostki organizacyjne samorządu gminnego

Środki finansowe

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel główny- promocja zdrowego stylu życia

Cele szczegółowe

1. Podejmowanie działań promujących zdrowy styl życia

- prowadzenie cyklicznych badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży
- inicjowanie edukacyjnych programów prozdrowotnych w szkołach (higiena osobista, nauki i pracy, prawidłowe żywienie, wady postawy, uzależnienia)
- propagowanie postaw i zachowań prozdrowotnych przez organizowanie konkursów.

2. Rozwijanie warunków służących aktywności ruchowej dzieci i młodzieży jako konstruktywnego organizowania sposobu spędzenia czasu wolnego.

- wspieranie cyklicznych badań sprawności młodego pokolenia
- wykorzystanie gminnej bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży
- stworzenie warunków organizacyjnych i finansowych do optymalnego wykorzystania istniejących obiektów sportowych w placówkach oświatowych, również w godzinach popołudniowych, a dla młodzieży także w godzinach wieczornych
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej czynnemu spędzaniu czasu wolnego (plac zabaw, boiska sportowe).

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań

*Rada Gminy i Urząd Gminy, szkoły, jednostki organizacyjne
samorządu gminnego*

- rozwijanie działalności psychoedukacyjnej z zakresu profilaktyki uzależnień wśród nauczycieli i rodziców m.in. poprzez organizowanie szkoleń mających na celu poszerzenie ich wiedzy na temat uzależnień.

3. Ochrona dziecka przed wykorzystaniem seksualnym

- monitorowanie zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży
- inicjowanie programów przeciwdziałania agresji, przemocy oraz wykorzystywania seksualnego
- promocja instytucji udzielających pomocy i wspierania dzieci i młodzieży w rodzinie, szkole, środowisku rówieśniczym (telefony zaufania, program „Niebieska linia”)
- współpraca wszystkich lokalnych instytucji zajmujących się przemocą w zakresie jej przeciwdziałania

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań

*Rada Gminy i Urząd Gminy, szkoły, jednostki organizacyjne
samorządu gminnego*

Środki finansowe

*Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych:
rządowych, pozarządowych, programów celowych.*

Partnerzy

Środki finansowe

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel główny- poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny , dzieci i młodzieży.

1.Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa personalnego w środowisku lokalnym

- podejmowanie działań eliminujących realne zagrożenia w środowisku lokalnym
- włączanie w realizację programów edukacyjnych profilaktycznych policjantów z wydziału prewencji oraz ruchu drogowego , przedstawicieli straży pożarnej, opieki zdrowotnej itp.

2.Przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.

- realizacja programów profilaktyczno-wychowawczych i psychoedukacyjnych mających na celu kształtowanie podstawowych umiejętności psychospołecznych
- organizowanie grup socjoterapeutycznych dla uczniów „eksperymentujących” ze środkami uzależniającymi
- stwarzanie osobom zagrożonym uzależnieniem możliwości korzystania z profesjonalnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

KIEROWNIK
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Szczawnie Kościelnej

Zofia
mgr. Zofia Korycka